

NARODNI SOCIALIST

Zaplenjeno!

Zaplenjeno!

2
vinarja.

Enakost narodov, enakost v narodu!

Vaclav Klofač.

Leto I. V Ljubljani, dne 22. mal. travna 1911. Štev. 17.

Izhaja vsako soboto zjutraj.

2
vinarja.

Glede ljubljanskih občinskih volitev priporočamo našim pristašem kot zadnjič, prazne glasovnice. Kdor se pa s tem ne strinja, češ, da to ni pravilno narodno in kaj še vse, naj pa, če že ni drugače, voli napredno listo. — Sicer se pa po volitvah še pogovorimo o vzrokih našega postopanja.

Naše stališče.

Neumorni razvoj našega naroda, ki se je v enem stoletju spretno in žilavo afirmiral, kar nam more služiti le v ponos, sili z naravnost nevzdržljivo kaotično zmesjo političskih razmer v dobo specializiranja političnega dela. Liberalna stranka si je, kar je veleznačilno, sama prepovedala dostop k delavstvu, ker je v svojem konservativnem programu napovedala komaj podporo vsakemu gibanju delavstva, če sloni na narodni podlagi. Ta je seveda najmanj, kar je mogla storiti, saj s tem itak nič storila ni. Socijalna demokracija, ki ni drugo kot precej blede kopija nemškega „Rednerstva“ izza Lassalejeve dobe in pa francosko-švabskega doktrinarstva, je s svojimi kolosalnimi neuspehi, ki so falitni sad 30 letnega rogoviljenja in političnega maškaradarstva dokazala, da jej vsaka pametna in pošteno socijalna stranka steže krsto. Klerikalizem trpi na veliki megalomaniji in terorizmu, ki mu je znamenje zmage. Tako nizkoten je ta ogavni in nenaravni izrodek v našem narodu, da se ga res ni treba bati, ker ne more roditi drugega nego slovensko husitsko dobo. Mi to vemo in zato bo začel pri nas boj proti sleparjenju z vero in cerkvijo oni trenotek, ko bomo imeli dovoljno število izborna organizovanega delavstva; drugo prepuščamo g. Štefetu. On bo že uredil po božji previdnosti, da bo prav, to se pravi, da bo ugodno za naročeni škofov blagoslov. Tržaška sloga nam ne bo delala prav nobenih sitnosti, ker jo bomo prikrojili delavsko-političnim ciljem primerno na socijalnem polju, na narodnem polju pa bomo z vsem primernim spoštovanjem zbrali vse politične relikvije od Nabergojevca viteštva sem do štreberije s 5 učiteljskimi močmi na Cir. Met. šolah, ki jih v zafrkacijo našega štreberstva plačuje preslavna c. kr. vlada, ter bomo vse te relikvije skupno s skeletom nekega 1000 krat imenovanega programa razstavili v — Slavjanski Citaonici v Trstu samem. To vse radi zaslug in ljubega miru. To so refleksi našega socijalnega in narodnega gorja v Trstu.

Vsega tega ni bilo treba. Toda ker je bila v Ljubljani narodno-socijalna tvorba v društveni obliki N. D. O. tako

kruto razgnana in ker si gotovi krogi tržaških velepolitikov, katerih pamet se že v Sežani križa z interesi, prisvajajo pravico do vplivanja na vse gibanje slov. proletarijata, nam ne preostaja drugega, nego nastopiti kot neodvisna, močno podprta narodno-socijalna stranka, katere program, ki ga izdamo v več tisoč izvodih bo popolnoma opravljal naš *raison d'être*.

Kvante o odvisnosti od liberalizma, ki jih bodo mleli internacionalni mlini Šušteršič & Kristan nas ne bodo begale, ker se bomo kot nekorumpirana stranka borili tudi proti gnjilavi v liberalnih vrstah, in ker nismo ne od enih ne od drugih popolnoma nič odvisni in ker prepuščamo političsko taktiko našim narodno-socijalnim poslancem v parlamentu in osrednjem izvrševalnem odboru stranke, kar nam jamči, da se vsakemu napadu in beganju takoj osvetimo.

Nelepo je od slovenskega delavca ali splòh člana onega dela našega naroda, ki si z roko ali umom služi svoj kruh, ako še naprej tlačani buržoazijski politiki meščanov liberalcev, grdo je, če podpira socijalno demokratsko šulferajnstvo in blatenje slovenstva, pasje je, če podpira žegnano izdajsko politiko klerikalcev, naravnost zaničevanja vredno pa je, če vse to le od strani gleda in obupava nad narodom in našim delavskim in uradniškim položajem. Zato pa naj vsak vzame v roko naš program, naj ga natančno naštudira in naj postane naš pristaša ali pa vsaj nasprotnik, da se bodo kresali duhovi. Naš skromni začetek naj nikogar ne straši, naša narodno-socijalna ideja živi med narodom, le zbrati in organizirati jo je treba. Zato pogumno in nevstrašeno v naše bojne vrste. To je naša beseda.

Slovenskemu delavstvu!

Ob dnevih preporajanja narave, ki se vsa duhteča in cvetoča budi iz zimskega spanja, proslavlja vesoljno delavstvo svoj majniški praznik. Tako mi praznujemo, v znak solidarnosti z vesoljstvom, ne oziraje se na naše črne in rdeče nasprotnike majniško slavnost prvo nedeljo v maju, letos torej dne 7. maja. Kar je majnik za naravo, ko mora nebogljeno cvetje, še vedno v boju z ginevajočo zimo in mrazom bosti v oster nočni zrak, to je v splošnem naša socijalna vez v primeri s tiranstvom, s katerim se nas hoče uničiti, naveličati, zbegati in razkropiti. Kakor mora prvo cvetje prenesti nešteto nezgod, tako morajo prvoborilci narodnosocijalne ideje na slovanskem jugu ravno sedaj prenesti največ trpkih in neopravičenih očitanih. Zato je prav, da se enkrat v letu, v tem bujnem času snidemo, da se

razvedrmo, da si pogledamo zaupno v srce, v oči, da si obljubimo medsebojno podporo in solidarnost.

Zato pa dne 7. maja zjutraj vsi na manifestacijsko zborovanje, popoldne in zvečer pa na veselico, koncert, predstavo in ples narodnih socializmov v vrtnih prostorih „Narodnega doma.“ Agitirajte za veliko udeležbo.

Pregled.

Ruski zunanji minister Sasanov bo baje demisioniral. Na njegovo mesto pride Čarikov, sedanji veleposlanik v Carigradu. Le-ta je velik prijatelj slovanskih narodov na Balkanu, ter je prvi, ki si je upal zagroziti Turčiji, ako ne bo podpirala teženj znanega narodnega gesla „Balkan balkanskim narodom“ z odločno besedo: „Ali s Turčijo, ali pa proti Turčiji.“ — Ako še pomislimo, da pride na mesto umrlega srbskega poslanika Simića v Sredec (Sofijo) Spalajković, odločen pristaš balkanske zveze, potem lahko rečemo, da je upanje, da se začne pereče balkansko vprašanje enkrat odločno reševati, in kar je pri vsem tem najvažnejše, na Balkanu samem.

Rusija zopet zasleduje panazijatsko politiko. Naj bi se raje posvetila dviganju in rešitvi slovanskih narodov, kot da draži in budi speče Kitajce. Naj bi enkrat za vselej strogo zavarovala obširne svoje meje v Aziji, ter varovala svoje trgovske interese. Toda, dokler bo hodil car v Potsdam in v Freiberg k nemškemu cesarju v posete, do tedaj ne bo ruska zunanja politika slovanska, nego — berlinska. Nemčija hoče namreč še enkrat zaplesti Rusijo v krvavi ples z rumeno raso, da bo takrat v splošni zmedi izvedla svojo staro Bismarkovo parolo „Drang nach Osten.“ Zato moramo mi

južni Slovani le želeči, da bi ruski car ne hodil na Nemško v politiško šolo. Raje naj bo doma.

Albanska vstaja je postala že evropskim veleevlastim nadležna. Vendar si ne upajo na noben način v to žerjavico. Čudno je, odkod dobivajo vstaši celo strojne puške, topove in drugo orožje. Če ni tako, kot je bilo lani v enakem času, ko je naša država podpirala in zalagala Albance, hoteča tako v kalnem ribariti. Ricciotti Garibaldi, sin laškega osvoboditelja Garibaldija pa zbira prostovoljce, katerim pa Italija brani podati se v ustaško ozemlje. Garibaldinci pa izjavljajo, da ako so smeli sodelovati na strani Francozov l. 1861., ako so se smeli boriti na Grški strani v Grško-Turški vojski, bodo smeli tudi iti na pomoč Albancem, ki se bore za svobodo. Iz tega se lahko razvije zamotano evropsko vprašanje, ker Italija ne bo v stanu zabraniti Garibaldincem.

Srbski kralj pojde v Budimpešto in baje tudi v Berlin. Srbsko časopisje, zlasti pa mlajša generacija se temu koraku silno čudi. Tudi mi Slovenci ta korak srbskega vladarja gledamo s čudnimi očmi, zlasti, ako pomislimo, da gre srbski vladar mogoče celo na Dunaj, kjer se je vršil Friedjungov proces, in to v času, ko v Zagrebu še vedno pašuje Tomašić, ki je postavil Hinkoviča, najboljšega zagovornika „Veleizdajnikov“ pod obtožbo, zaradi zagovornišva. Ne oziraje se na to (ker to je stvar srbskega naroda), da s tem posetom prizna Srbija aneksijo, si moramo misliti, da kralj s tem korakom lahko zaigra svojo, skoro republičansko popularnost v narodu. In to bi bilo obžalovati, ker jugoslovani še nismo dozoreli za republiko, pak vidimo v neodvisni Srbiji, če ne drugega, vsaj zagovornico jugoslovanskih teženj.

Indijanci Červiš-Mendoso v Pragi.

(Nekoliko beležk. Pisano za list »Nar. Socialist.«)

Mlad češki potovalec Alberto Frič je s svojega študijskega potovanja po Braziliji pripeljal s seboj v Prago napol divjega Indijanca rodu Červisov, kateri se je imenoval Mendoso. Ta Indijan je bil pri Friču kot sluga, med njima je vladalo zelo prijateljsko razmerje, da sta bila bolj podobna bratoma kakor pa „gospodu“ in „slugi“. Frič je visok, vitek mož, neobičajno bister in drzen, star 24 let, (18 let star je že prepotoval Brazilijo in nekoliko divjih rodov Indijancev), zna 6 svetovnih jezikov, ter dobro govori materinščino Indijancev.

Indijan Červiš-Mendoso je star okrog 22 let, srednje postave, izgleda izvrstno, neobičajno razvitih pleč, brez brk. Razgaljenih prs je s svojim obličjem bolj podoben ženi kot možkemu. Govori razen materinščine tudi španski. Na Fričovih predavanjih po Češkem je oblečen in oborožen v originalni indijanski noši, predstavljal indijanskega bojevnika.

Z indijancem Červišem-Mendoso seznanil sem se osebno v Pragi l. 1909 po posredovanju prijatelja, češkega rojaka, iz San Paula v Braziliji, kateri je znal razen portugalskega tudi španski jezik, lahko je torej z Indijanom govoril, razen tega sta si z Indijancem približno jednako stara. Dobro sta se razumela k čemur je pripomogla znanost in zmožnost jezika Indijancev.

Indijan se je med tem naučil govoriti tudi nekoliko čeških besed, in si je dobro zapomnil, da se mora damam reči „rukulibam“ t. j. poljubim roko, a gospodoma „má ůcta“ t. j. moj poklon, a znancem je rekel „Na zdar!“

Čitati ni znal, a je zato izborno pomnil, in ako je nekam šel štel je ulice in hiše, da je prišel prav nazaj. Pot k prijatelju je že dobro vedel in zato zahajal pogostoma v goste k njemu. Njegova ura je bila solnce, po katerem se je ravnal. Ako je prišel včasih na obisk preje, kot je prijatelj prišel od dela, tedaj je, od začetka prišla rodbina v zadrego ker se niso mogli razgovarjati, in z ženo so se ga celo bali.

Pozneje so se na njega navadili ter mu na razne načine kratili čas čakanja s tem, da so mu posodili knjige s slikami in albumi ter vlečno harmoniko, katera ga je najbolj zanimala. Vsedel se je žnjo kam v kot, da ne bi bil nikomur na potu, ter brez prestanka „igral“, da so se človeku kar lasje ježili. O godbi ni imel pojma, zato si lahko mislite kakšen koncert je napravil.

On je bil velik paradnik. Po letu je nosil silno topla oblačila — naše podnebje je bilo zanj premrzlo — angleškega kroja, suknjič s pasom, do vrha zapeto in na vratu čez suknjič pripeto kravato iz steklenih koral, katero je dobil v dar pri obisku s Fričem v Jabloncu n/N. (kjer je razvita steklarska obrt in se delajo razni izdelki iz stekla.) Nosil je kosmato čepico. Ako je šel po ulici si je vse ogledal ter korakal tako neprikladno, da je vsak, ako bi obličja ne videl, moral precej poznati, da to ni meščan in tudi ne Evropejec.

Od začetka njegovega bivanja v mestu bilo mu je nekam tesno in dolgočasno. Po noči je imel divje sanje, ter večkrat pripovedoval Friču, katerega je imenoval Alberto, da se mu po noči kažejo duhovi njegovih rojakov ter ga kličejo nazaj v domovino. Ob takih prilikah se je hotel

Dolžnost vsakogar je, razširjati naš list, kateri služi zahtevam ljudstva!

Vestnik nar. soc. mladine.

Našim ljubeznjivim klerikalčkom ne da tisto, ljubeznivo, krščanskega mišljenja polno srce miru, da se ne bi zaletavali v naše somišljenike. Nar. soc. jim je trn v peti, ker se je tako priljubil v vseh krogih. Sedaj je že zopet g. P...n začel z različno hinavstva polno agitacijo proti nar. soc. trg. vaj. Bolje bi bilo za Vas g. P., da bi se nekoliko bolj brigali zase, kakor pa za trg. vaj. Saj vemo, da spadate tja, kamor še spada marsikdo Vaših kumaratov namreč v ple..., a pardon. Vedite, trg. vajencev ne dobite, dovolj je zanje ime „Ljudski dom“ in „S. L. S.“ Do prihodnjic krepki nar. soc. pozdrav!

yi.

Naročnikom!

S prihodnjo številko ustavimo list vsem onim, ki ne poravnajo naročnine vsaj za pol leta, katero je poslati po nakaznici, ter znaša celoletno K 2.40, polletno K 1.20 na lastništvo „Narodnega Socijalista“ v Ljubljani. Upamo docela upravičeno, da bo storil vsakdo svojo dolžnost, posebno, ker lista ne podpira drugi, nego njegovi pristaši. Hkratu agitirajte in širite naš list med preprostim delavskim ljudstvom. — Kdor s to številko ne poravna dolga, mu torej list ustavimo.

Upravništvo.

Pisma iz naših krajev.

Iz Zagorja ob Savi. Kakor čujem so mi že na sledu. Sedaj bo joj! Prenapeti naprednjaki me fentajo, da bo jojemeni! Poznam jih, ne prizaneso. Havlička so hoteli čisto ugonobiti, pa zakaj? Oni sami sploh ne vedo zakaj. To se

usmrtiti, kar je spravilo v neprilike Friča, ker se je zavezal, da ga privede zdravega nazaj in da se mu nič ne zgodi. Ko ga je nekoč hrepenenje po smrti spet v največji meri prišlo, niso nič pomagale Fričeve prijateljske prošnje. Tedaj je Frič Indijancu ponudil samokres in si sam vzel svojega v roko ter mu rekel, da morata skupno umreti. Od tega časa je nehal Indijanec misliti na svojo smrt, ker je zelo ljubil Friča in se bal za njegovo življenje.

Indijan je Friča vedno spremljal. Nekega dne sta šla v veliko kavarno v glavni ulici. V tej kavarni so imeli zamorskega pikola. Ko je Indijan tega črnca zagledal je po njem zavrela kri, ker on črnih in barvnih ljudi ni mogel videti. Frič je pozorno pazil na vsak njegov gib in ko na noben način ni mogel odvrniti ga od sovraštva proti črnemu pikolu, poslal ga je za trenotek na ulico, ter mu rekel, da naj se ne oddalji.

Indijan je šel ter se postavil nasproti kavarne, kjer je hodilo največ ljudi, uprl se je z hrbtom ob hišo, potegnil iz žepa vrvice in si jo pletel okrog prstov na razne mreže ter si s tem igral. Iz vrvice je znal Indijanec plesti tako, da bi bil lahko iz njega izvrsten vrvar. Med tem, ko je on tako daljši čas pletel, pride k njemu stražnik, ter da opozori, da bi šel drugam, ker tukaj ovira promet. Stražnik govori — češko — Indijan nič — govori nemško — nič, znova ga opozarja, a Indijan ga niti ne pogleda ter plete svoje mreže igrajoč se dalje.

(Dalje prih.)

jim še grdo izplača. Proti njihovemu terorizmu bo treba kmalu nastopiti. — V zadnje čase čujem, da bodo zagorski liberalci napravili kompromis z socijalnimi demokrati, ker jih odkrita pisava v „Nar. Soc.“ preveč jezi. Naj le, saj gliha vkup štrih. (Mislamo, da je te polemike z ene strani dovolj naj se oglasi kdo z one strani. Op. ur.)

Razno.

† Ivan Grohar.

„List za listom...“ V sredo ob 1/2 polnoči je prenehal v deželni bolnici slikar Ivan Grohar. Njegova smrt ni presenečila njegovih znancev. Videli so na njem že ko je odšel v bolnico pečat neizprosne smrti, rešiteljice razvijajočih se slovenskih umetnikov. Groharjeva dela pozna vsakdo, več ali manj, vsaj njegovega „Trubarja“, če družega ne. Grohar se je pri svojih umotvorih najbolj odlikoval po svežih pestrih in živih barvah, katere je znal samo z njemu lastno virtuoznostjo harmonizirati tako, da so bili celo Angleži naravnost frapirani o priliki razstave 4 njegovih del (v Londonu leta 1905—06.) Ironija usode leži v tem, da je dobil Grohar takrat, ko je bil takorekoč že popolnoma onemogel od kranjskega dež. odbora 2000 K podpore za potovanje v Italijo. Toda podpore ni mogel več uživati, ker zanj je bila že prepozna. Živel je v veliki bedi in umrl ravno tako, čez 50 let mu bo pa „hvaležen“ narod postavil spomenik in ga častil...

Poneverjenja v francoskem ministrstvu za zunanje stvari. Arhitekt v ministrstvu za zunanje stvari Chedanne je bil zaslišan od preiskovalnega sodnika in aretiran, ker leti nanj sum, da se je udeležil afere Hammonove. Isti je oficir častne legije, bogat mož in eden najuglednejših umetnikov svoje stroke. Zdi se da so Chedanna aretirali poglavito vsled tožbe slikarja de Wambeza, ki zatrjuje, da ga je Chedanne oškodoval za 10.000 frankov. Kakor sumljiv razlog proti Chedannu navajajo dejstvo, da je meseca decembra m. l. posodil Hammonu 200.000 frankov, da bi pokrili primanjkljaj njegove blagajne. Chedanne prigovarja raznim obdolžitvam.

Dragulji bivšega sultana Abdul Hamida. Sultan je potrdil sklep zbornice, da se prodajo dragulji bivšega sultana Abdul Hamida, ki so shranjeni v otomanski banki. Denar se izroči turškemu naprednemu društvu.

:: Prva ::
domača tvrdka.

Milko Krapeš

:: Ustanovljena
:: 1. 1852. ::

Ljubljana, Jurčičev trg št. 3
blizu čevljarskega mosta pod Trančo
urur in trgovci
z juvelij, zlatino in srebrnino
priporoča bratom narod. socijalistom
svojo **bogato zalogo** najnovejše
naročenih predmetov svoje stroke. —



Genius: G 37 1 52 17

Odprta { srebrna K 10.—
 { zlata 70.—
Trojni { srebrna 16.—
pokrov { zlata 95.—



Damska ura:

Odprta { srebrna K 9.—
 { zlata 22.—
Trojni { srebrna 14.50
pokrov { zlata 34.—

Jamstvo za pristnost blaga in natančno izvedbo
točno ločitev ur najrazličnejših sestavov.
Zahtevajte gratis-franko katalog, kateri
izide 15. prosinca 1911!

Zastonj nam nihče nič ne da, ako si to sami ne pridobimo!

Hlačna krila so za enkrat vsaj v javnosti prišle iz dnevnega reda. Da pa bo tudi ta senzacija imela nekaj koristnih posledic, razpisala je češka „Ustřední Matica Školská“ javno glasovanje „za“ in „proti“. Vsak Čeh, ki je „za“ pošlje na „Matico“ znamko za 20 vin., kdor pa je „proti“ pa dve znamki po 10 vin. Čim več znamk kdo pošlje, tim več glasov odda. In mi? Mi se niti ne zganemo za našo „Družbo“. Vse počiva v tem oziru. Saj niti svojih potrebščin, ki jih rabimo vsak dan ne kupujemo dosledno pri narodnih trgovcih, pri narodnih podjetjih. Koliko dohodkov bi imela lahko „Družba“, ko bi vsak Slovenec zahteval le blago, ki se prodaja njej v korist. V Ljubljani imamo n. pr. skoz in skoz narodno podjetje: Kolinsko tovarno kavinih primesi, ki izdeluje priznano najboljšo cikorijo, katera se pa poleg tega prodaja tudi v prid „Družbi sv. Cirila in Metoda“. Zahtevajte vedno in povsod edino le Kolinsko cikorijo v prid „Družbi“, stem se pa tudi oddolžite glasovanju „za“ in „proti“ hlačnim krilom.

G 43 52 7 17

Izdajatelj in lastnik: Zvonko Novak. — Odgovorni urednik: Slavoj Škerlj.
Tisk J. Blasnik nasl. Ljubljana.

Bratje, narodni socijalisti!
Kupujte vse pri naših pristaših!
Sukna in vse blago za obleke

naročajte pri tvrdki, ki je last našega brata

M. K. RŮŽIČKA, v Humpolcih, Češko.

Vzorci na zahtevo gratis in franko. — Od vsakega naročila dajem 3% v
prospeh strankinega sklada. G. 49 14 10 11

Češka tovarna harmonik in heligonik**Josef Hlavaček v Lounu**

ustanovljeno l. 1885.

priporoča slavnemu občinstvu svoje
svetovno znane izdelke naj-
boljše kakovosti.

Razpošiljanje po vsem svetu.

Zahtevajte cenik brezplačno
in franko. G 47 11 — 15



Import, eksport,
zaloge čevljev.

JOS. HERRISCH

Jurčičev trg 3. Pod Trančo.

Blago najboljše vrste, po najnižjih cenah.
Specijaliteta: pravi hribolaški, podkovani
„Goiserce“.

G 46 10 43 11

Najtopleje priporočamo

pri nakupovanju moškega sukna vseh vrst prvi češki razpošiljalni
zavod s suknom v **Kralovem Polu u Brna, Moravsko** (imejtelj
br. I. K. Mrňa.) Zmerne ljudske cene. Vzorci razpošiljam na zahtevo
zastonj in poštne prosto. Poročajte laskavo, za kakšno obleko si naro-
čate blago. (2% z obrata v prospeh sklada jugoslov. nar. soc. stranke.)
Zanesljivi in pridni zastopniki s širokim poznanjem se iščejo. G 49 13 52 12

Domača tvrdka!	Nujna naročila v najkrajšem času!	
	Največja zaloga izgotovljene obleke za gospode, gospe in dečke. G. 41 5 4 11 Gričar & Mejač LJUBLJANA, Prešernova ulica. Velika izbira po poljubnem kroju izvršene obleke iz najrazličnejšega blaga za vsak letni čas. .: Za lovce, turiste in potovalce. V zalogi imava tudi najrazličnejše blago ter vspre- jemava naročila v izvršitev oblek po izbranem blagu.	Najnižje cene!
	Nujna naročila v najkrajšem času!	

	Stj. Vladišković VOLOSKO trgovina isterskih in dalmatinskih :: vin :: na debelo.
G. 48 12 12 8	

Izprašan : optik :	FR. P. ZAJEC	Izprašan : optik :
:: LJUBLJANA, Stari trg štev. 26. ::		
priporoča svoj dobro urejeni		
- optični zavod -		
kakor različne vrste naoč- nikov, ščipalcev, toplomere, zrakomere, daljnogleda itd.		
Priporočam svojo veliko zalogo		
G. 45 29 5 15	švicarskih ur, zlatnino in srebrnino po nizkih cenah nikeln. žepna ura od K 3:50 naprej srebrna cilin. " " " 6:50 " budilke " " " 3:— " Zahtevajte novi cenik, ki ga pošljem zastonj.	

Kupujte samo pri tvrdkah, katere inserirajo v našem listu!